У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-5740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVIII. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 4-го ЧЕРВНЯ 1971 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, JUNE 4, 1971 No. 104. VOL. LXXVIII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 3 червня 1971

В АМЕРИЦІ

МІСТО НЮ ЙОРК ХОЧЕ БУТИ 51им стейтом ЗСА. Конґресменка з Ню Йорку Белла Абзук заявила, що місто Ню Йорк є в неволі стейту, з якої треба звільнитися. В тій цілі вже організується окремий Комітет, який має зайнятися підготовкою виборів, щоб в листопаді за допомогою референдуму схвалити петиції до Конґресу, щоб він прийняв місто Ню Йорк як 51-ий стейт ЗСА. Це можна зробити на основі 4-го артикулу Конституції ЗСА. Але конґресменка Абзук признає, що схвалення окремого закону в Конґресі не буде легкою справою.

СТАРША ДОНЬКА КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА Джансона пані Линда Бирд Джансон Рабб запрошена на гостинний виступ до Колюмбія Бродкастінґ Систем, де вона надаватиме 11 і 12 червня авдиції про весілля старшої доньки президента Ніксона Патриші Ніксон. Пані Рабб була панною молодою в Білому Домі, коли вона одружувалася 9-го грудня 1967 р. Вона 11 червня надаватиме передвесільні події в Білому Домі, а 12 червня саме весілля, що відбуватиметься в Городі рож та в Східній кімнаті Білого Дому.

ФІРМА ҐЛІЗОН ВОРКС В РОЧЕСТЕРІ, Н. Й., повідомляє, що вона аж тепер дістала дозвіл продати СССР за 22,500,000 долярів машини, які виробляють різні апарати. Ця фірма дістала совєтське замовлення ще в липні 1969 року, але американський Уряд аж тепер видав дозвіл на вивіз цих машин до СССР.

ПРЕДСТАВНИК КРАЙОВОГО БЮРА Економічного Досліду професор Соломон Фебрікент твердить, що американська економіка знаходиться вже в шостому місяці після вершка господарської рецесії 1969-1970. Але він побоюється, чи економічна поправа не витратила вже „всього газу", як це можна думати на основі того, що дієтся на біржі. Збільшування відсотків та клопоти з різними валютами не свідчать про те, що господарська знижка вже минула. Урядові економісти стараються за допомогою монетарних і фіскальних заходів поліпшити економіку, щоб зменшити число безробітних. Але це відбувається поволі.

У СВІТІ

АНҐЛІЙСЬКИЙ БИЗНЕСМЕН І ЗНАВЕЦЬ КИТАЮ Джан Кесвік сказав у Гонґ Конґу, що червоний Китай не виявляє особливого зацікавлення пожвавлювати торгівлю з ЗСА, або ж позичати десь гроші. Кесвік прожив раніше 20 років у Китаї і тепер є президентом Китайсько-Бритійської Торговельної Ради. Він, однак, вважає, що торгівля між ЗСА і Китаєм буде зростати, але ще й за багато років там не дійде до туризму в такому розумінні, як прийнято розуміти туризм на Заході.

ПРОВІДНИКИ ФІЛІППІНІВ НЕ ДОВІРЯЮТЬ червонокитайським намаганням наблизитись до інших, не комуністичних, країн з допомогою улесливої дипломатії. Міністер закордонних справ Філіппінів Карлос Ромульо сказав, що Філіппіни традиційно дружать із Національним Китаєм і не покинуть Національний Китай так, як це зробила Канада чи Бельгія. Всі комунокитайські залицяння до інших вільних країн, на його думку, є спробою Пейпінґу проникнути до тих країн та забезпечити собі місце в ОН ціною Національного Китаю.

ВСІ ДЕВ'ЯТЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В ІНДОНЕЗІЇ намагаються переконати населення, що президент Сукарно є з ними і тому, мовляв, треба голосувати за їхні партії. Хоча всі вони є за зміну уряду, а може й президента, однак, враховують велику популярність Сукарна і тому спекулюють його ім'ям та відношенням до тих партій. Населення, як інформують кореспонденти, назагал мало цікавиться наступними виборами й займається своїми справами.

ПРЕЗИДЕНТ КЕНІЇ ДЖОМО КЕНІЯТА НАТАВРУВАВ змовців проти законно встановленої влади в тій країні. Президент виступав з промовою в столиці країни Нейробі, у великому парку, і його виступ оплескували маси людей. Кеніята сказав, що знайшлися декілька людей „з чужими ідеями", які хотіли вчинити протиурядовий переворот, але вони вже заарештовані й незабаром відбудеться суд. Кенія стала незалежною державою в 1963 році, а перед тим мала напівзалежне управління під протекторатом Англії.

Філядельфійська Округа УНС готовиться до „Союзового Дня" в цю неділю, 6-го червня

На неділю 6-го червня б.р. Філядельфійська Округа Відділів УНС — трикратній чемпіон за здобуття найбільшого числа нових членів в 1967, 1968 і 1969 рр. готовиться до величавого „Союзового Дня", присвяченого посвяченню прапору Округи. Свято пов'язане з різноманітною імпрезою і відбудеться на площі української православної церкви в Бетгел Тавншип, біля Честеру, Па.. Посвячення прапору доконають парох української католицької церкви св. Духа в Честері о. Петро Липин і настоятель української православної церкви Успіння Пресвятої Богородиці в Честері митрофорний протоієрей Омелян Мицик в асисті інших українських священиків. На головного промовця під час свята запрошено сенатора Павла Юзика, заступника головного предсідника УНС; всіх членів Екзекутиви враз з головним редактором „Свободи" до участи в святі та на почесних кумів. На кумів запрошено також голів Союзових Округ Пенсильвенії: Піттсбурґ, Шамокін, Аллентавн, Вілкіс Берри і Скрентону та голів Округ зі стейту Ню Джерзі: Перт Амбой, Нюарк, Джерзі Сити і Пассейку. Запрошено голів Союзових Округ Ню Йорку і Балтимору, всіх секретарів Філядельфійської Округи та молодечі організації міста Філядельфії. Суспільно-громадські організації репрезентуватиме представник місцевого Відділу УККА. Під час свята члени Клюбу Заслуженх Союзовців Іван Одежинський і Степан Гавриш одержать нагороду за членство в Клюбі на протязі останніх десять років. В мистецькій програмі виступить відомий хор Пластової Станиці з Філядельфії „Незабудьки", під мистецьким керівництвом студентки Ярки Коморовської. З промовою виступить кандидат на конґресмена українського роду Михайло Кіцак. Увечері буде забава з танцями при звуках оркестри Павла Малинівського *(С.Г.)*

Палата схвалила 5 більйонів на поборювання безробіття

Вашингтон. — Палата Репрезентантів 2-го червня більшістю 244-ох до 142-ох голосів схвалила законопроєкт, згідно з яким треба б видати 5 більйонів долярів впродовж найближчих п'ятьох років на створення нових варстатів праці. Нові варстати праці мали б виникати при будові шкільних будинків, шпиталів, парків та приміщень для пожежних сторож і поліційних станиць. Республіканські конґресмени перестерігали демократичних колеґ, що президент Ніксон поставить вето проти цього проєкту, бо він підтримує урядовий проєкт, згідно з яким треба б було видати на поборювання безробіття 2-5 більйона долярів впродовж двох років, але в урядовому проєкті передбачається вишкіл і перевишкіл безробітних до таких фахів, де потрібні нові робітні сили. Палата Репрезентантів більшістю 202 до 183 голосів відкинула урядовий проєкт. Тут треба пригадати, що Сенат в квітні призначив був суму 1.75 більйона долярів на поборювання безробіття і тепер спільна Конґресова Конференція має узгіднити ці обидва проєкти. Ніксон вже раз не підписав законопроєкту, що був подібний до теперішнього, схваленого Палатою. Президент хоче, щоб перевишколювати, або вишколювати безробітних до праці, на яку є запотребовання.

Оскаржують генерала в убивстві у В'єтнамі 6 цивільних осіб

Вашингтон. — Армія оскаржує генерала бриґади Джана В. Данелдсона в убивстві 6-ох цивільних в'єтнамців та нападі на дві цивільні особи взимі 1968-69 рр. Генерал Данелдсон — це найвища ранґою особа, оскаржена в убивстві невинних осіб. Оскаржений також і адьютант генерала Данелдсона у В'єтнамі підполковник Віллям Дж. МекКлоскі в убивстві двох осіб. Треба зазначити, що обидва ці високі офіцери мають високі військові відзначення. Вони служили в 11-ій бриґаді Американської дивізії, чота якої замішана в убивство цивільних осіб в Мілай в березні 1968 року. Генерал Данелдсон зізнав, що він стріляв до тих осіб, які втікали з місця, де відбувалася битва, гадаючи, що це вояки Вєтконґу. Справу вирішує генерал полковник Клер Е. Гатчін, командант Першої Армії, який має визначити дальший хід судової процедури, простудіювавши зізнання свідків, яких переслухували під присягою.

Американська промисловість зменшує заплановані раніше інвестиції

Вашинґтон. — Промисловість ЗСА зменшила висоту інвестицій, які на початку цього року запланувала була вкласти в розбудову фабрик та нових машин. Це стверджує Департамент Торгівлі на початку червня. Свідчить воно про те, що цьогорічне поліпшення економіки в порівнянні з минулорічною рецесією буде дуже незначне. Вже стверджено поважне зменшення інвестицій в нафтовий промисл. Департамент Торгівлі нотує, що інвестиції в нові фабрики і нові машини збільшилися тільки на 2.7 відсотка, що не має мати більшого впливу на збільшення економіки. Сподівалися, що цього року інвестиції становитимуть 83.-13 більйона долярів, а тепер виявляється, що вони винесуть тільки 81.85 більйона. Минулого 1970 року вони становили 79.71 більйона.

Американські критики високо оцінюють концерт Д. Гнатюка й О. Криси

Ню Йорк. — В щоденнику „Ню Йорк Таймс" з 2-го червня появилася прихильна рецензія на концерт оперового співака баритона Київської опери Дмитра Гнатюка та скрипаля Олега Криси, які виступали в Карнеґі Голл 1-го червня ц. р. Рецензент Данел Гінеген високо оцінює техніку Дмитра Гнатюка, що всеціло віддається мистецтву, як це видко з його виконання арії з опери „Андреа Шеніє" та інших оперових арій і українських народних пісень. Оцінюючи виступ скрипаля Олега Криси, рецензент згадав, що Криса — це учень відомого скрипаля Ойстраха. Критик хвалить Крису за гру твору Бэха. „Коли б Криса не мав вже за собою слави, то цей виступ приніс би був йому її" — пише рецензант. Акомпаніювала дружина Криси Тетяна Чекіна.

ОУВФронту випустили летючку проти концерту Гнатюка і Криси

Ню Йорк. — Перед концертом співака і скрипаля з Української ССР, Дмитра Гнатюка і Олега Криси, представники Організацій Українського Визвольного Фронту, ОУВФ, роздавали двомовні летючки — англійською і українською мовами. В англомовній частині летючки було звернення до „Друзів-Американців", а в українській — до „українців, любителів співу й музики". В летючці сказано, що ніхто не може виступати проти мистецтва, зокрема проти краси музики й співу, але ОУВФронту виступають проти концертів Гнатюка і Криси, бо з допомогою їх мистецьких осягів уряд ССCР, спонзор тих концертів, намагається проникнути з розкладовою метою в середовище вільних українців і приховати русифікаційну політику Москви в Україні. В летючці сказано: „Опрокидуємо концерти зокрема тепер, коли в Україні мають місце жорстокі переслідування наших братів-українців, а нам тут, щоб приглушити тортури й болі українців в Україні — пропонується слухати чарівних українських пісень і музики".

Гнатюк і Криса зійшли зі сцени в Канаді під спів „Ще не вмерла Україна"

Торонто. — Українські студенти із Союзу Українського Студентства Канади та хори „Прометей" і „Діброва" масово прийшли на концерт співака Дмитра Гнатюка і скрипаля Олега Криси з України, двох видатних мистців співу й музики. В кінці першої частини концерту 18 травня дві студентки та один студент вийшли на сцену й передали мистцям квіти, а студент висловив прохання „передати китицю квітів українському народові на рідних землях". „Ми горді скарбами нашої тисячолітньої культури, яку сьогодні ви так велично представляєте, — сказав, й попрохав: „Перекажіть землякам, що ми готові запротестувати на весь світ, коли нашу культуру, її творців і

(Закінчення на стор. 3-ій)

Митрополит Пімен проголошений „Патріярхом Московським і всея Руси"

Москва. — В середу 2-го червня ц.р., в четвертому дні нарад надзвичайного Собору „Русской Православної Церкви", що відбувався в Троїцько-Сергієвському монастирі в Загорську біля Москви, був обраний на Патріярха тієї Церкви митрополит Крутіцький і Коломенський 60-літній Пімен, до свого чернецтва Сергей М. Ізвєков. Інтронізація його на це становище з титулом „Патріярха Московського і всея Руси" була призначена на четвер 3 червня ц.р. у Богоявленському Соборі в Москві. Народжений 23 червня 1910, в Боґородську біля Москви в родині службовця, Сергей М. Ізвєков, мавши 17 років був пострижений у ченці в 1927 році, вже за совєтського режиму. Висвячений на священика початково завідував церковними хорами в Москві і згодом виконував різні призначені йому обов'язки в Муромі, в Одесі і в Ростові над Доном. В 1949 році був настановлений на ігумена Псковсько-Печорського монастиря і з 1954 року на керівника Троїцько-Сергієвського монастиря в Загорську. Найменувано його на єпископа в 1957 році і з 1960 на митрополита, почавши з 1963 з титулом митрополита Крутіцького і Коломенського. Новообраний патріярх Пімен відомий із своєї льояльної і тісної співпраці з совєтським режимом, підтримку „Русской Православної Церкви" для якого він стверджував багато разів у своїх виступах і посланнях. В політичних і церковних колах вважають, що патріярх Пімен і надалі буде співпрацювати з комуністичним режимом, щоб добитися різних привілеїв для очолюваної ним Церкви, яка є найбільшою і єдиною із підтримуваних цим режимом християнських Церков в СССР. Патріярх Пімен є четвертим з черги Московським патріярхом. Першим був Тіхон, обраний 1917 року, але зараз незабаром був ув'язнений большевиками. Після смерти Тіхона становище патріярха залишалося необсадженим. Тільки в 1943 році, під час війни, очолюваний Сталіним режим, дозволив на вибір нового патріярха, що ним став Сергей, який помер вже після одного року урядування. В 1945 році на становище Московського патріярха був проголошений Алексєй, який помер після 25 років урядування в квітні 1970 р.

Ганой обвинувачує Сайґон у притримуванні військовополонених

Париж. — Речник Північного В'єтнаму виступив із заявою, в якій обвинуватив Південний В'єтнам у злонавмисному притримуванні хворих і поранених військовополонених. Представник червоного Ганою назвав насмішкою та наклепом факт, що з усіх 660 полонених з Північного В'єтнаму лише 13 забажали добровільно повернутись додому. Він назвав це „цинічним маневруванням", щоб обманути публічну опінію. Представник Північного В'єтнаму в Парижі Нгуєн Тан Лі сказав на адресу Сайґону і Вашинґтону, що „вони ніколи не мали щирого бажання звільнити з полону патріотів". Однак, швайцарська делеґація у Південному В'єтнамі перепитала з рамени Міжнародної Комісії Червоного Хреста 570 хворих військовополонених з Північного В'єтнаму і підтвердила, що з них лише 13 забажали повернутись додому. Представник Південного В'єтнаму тепер повідомив, що ще одна група, яка складається з 90 полонених північно-в'єтнамців, категорично відмовилася повертатись до Північного В'єтнаму. У свою чергу речник ЗСА заявив, що хворих і калік військовополонених опитували представники Червоного Хреста, і наслідки тих опитувань говорять самі про себе. Американський представник сказав: „Ми не бавимось ні числами, ані життям".

Редактор І. Кедрин-Рудницький перебував у Мюнхені

Мюнхен (УІБ). — В травні (18 - 25) відвідав Мюнхен член редакції „Свободи" в ЗСА і видатний український журналіст та громадський діяч Іван Кедрин - Рудницький. Разом з дружиною та сестрою Міленою, відомою діячкою на політичнім полі, І. Кедрин - Рудницький завітав також до осідку ВО УНРади. Гостей привітали президент УНР М. Лівицький, голова ВО УНРади С. Довгаль, заступник голови ВО Президії УНРади інж. І. Лучишин. На честь гостя влаштовано скромне приняття в одному з ресторанів Мюнхену, де відбулися розмови на актуальні політичні теми. Гості цікавилися теперішнім станом Державного Центру УНР, його працею та плянами на майбутнє і про це їх інформували діячі ДЦ УНР.

На запрошення Спілки Українських Журналістів в Німеччині ред. І. Кедрин-Рудницький виступив з відповідями на „Актуальні питання" під час зустрічі з українським громадянством, яка відбулася 21 травня ц. р. в „Домі зустрічей". В цій імпрезі взяли участь наукові, громадські та політичні діячі, що перебувають в Мюнхені та цікавляться актуальними питаннями українського й міжнародного життя. Ред. І. Кедрин - Рудницький перебував у Мюнхені При-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Проф. Яр. Рудницький інтервеніював в справі української мови в канадійському цензусі 1971

Оттава (ОУПС). — Опираючися на статтю 38 Канадійського офіційно-мовного акту в 1969 р. й нав'язуючи до „набутих прав" української мови, які вона мала в переписах (цензусах) у 1961 й попередніх декадах, як одна й єдина з названих у запитниках слов'янська мова, проф. Яр. Рудницький подав в імені „Товариства Плекання Рідної Мови" в Канаді меморандум до Комісара Офіційних Мов в Оттаві д-ра К. Спайсера з обжалованням Домініяльного Бюра Статистики в нарушенні „набутих прав" української мови в Канаді через вилишення її із списка мов у цензусовому запитнику з 1971 р. З уваги на протизаконну — за словами проф. Рудницького — дію ДБС, треба б установити в Канаді додатковий виключно мовний перепис у цьому році, теж подбати, щоб вона не була вилишена в переписах у 1981, 1991 й дальших роках, як єдина більша й репрезентативна слов'янська мова в Канаді. Комісар Офіційних Мов в Оттаві — на думку проф. Рудницького — єдиний компетентний у цій справі „омбудсман" затверджений мовним актом із 1969 р. Стаття 38 Офіційно-Мовного Акту забороняє „применшувати набуті права" неофіційних мов у Канаді.

УКРАЇНЦІ В КИЄВІ ЕНТУЗІЯСТИЧНО ВІТАЛИ ПРЕМ'ЄРА ТРУДО, ВІН ВІДПЛАТИВСЯ ПОРІВНЯННЯМ УКРАЇНИ ДО КВЕБЕКУ

Торонто. — Канадійська преса широко описує минулотижневі відвідини прем'єра Канади Трудо і його дружини та почту в Києві, та зокрема ентузіястичне привітання, яке йому влаштувало населення столиці України. „Наш прем'єр, подорожуючи, зміняє свою закраску; і як в Ірляндії він був би О'Трудо, в Шотляндії МекТрудо, так тут [у Києві] він був Петро і Маргарита Трудошенки" — пише Чарлз Линч у своєму репортажі у вінніпезькій "The Tribune". З дальшого опису виходить, що Трудо в Києві „був дуже обережний", говорив про Тараса Шевченка, дещо про українців у Канаді і найбільше про „подібність" федеральних систем Совєтського Союзу і Канади, порівнюючи Україну до . . . Квебеку. Що більше, опісля він, повернувши до Канади, в недільному СіБіСі журналі написав, що він не згадував українських націоналістів під час своїх відвідин, бо його „становище в Совєтському Союзі, як і в Канаді, є таке, що коли будь-хто порушує закони для націоналізму, той не може очікувати багато симпатій від мене". Прем'єр Трудо дальше твердить: „Я не дуже то вважав за відпов'ідне виднигати будь-які питання, у відповідь на які Брежнєв або Косиґін сказали б:, Добре, але чому Ви саджаєте до в'язниць ватажків Фронту Визволення Квебеку? Будь-щобудь, вони думають, що вони борються за незалежність Квебеку. Наші люди кажуть, що вони борються за неза-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Українські комбатанти влаштовують Зеленосвяточні Поминки

Ню Йорк. Н. Й. (І. К. — Координаційний Комітет Українських і Українсько-Американських Комбатантських Організацій міста Ню Йорку, який об'єднує всі без вийнятку діючі на терені тутешньої метрополії Українські Комбатантські та Українсько-Американські (з Армії ЗСА) Ветеранські Організації, влаштовує, як минулих років так і цього, при чинній співучасті всіх того роду організацій Ню Йорку, Нюарку, Алентавну, Пассейку і околиці, у Зелену Неділю, 6-го червня 1971 р. біля Могили-Пам'ятника на Оселі УРСоюзу „Верховина" у Глен Спей, Н. Й. традиційні Зеленосвяточні Поминки по поляглих і померлих борцях за волю України. Поминки почнуться Службами Божими, а саме о год. 10-ій ранку українською православною, а о год. 11-ій ранку українською католицькою. Після Богослужб сформується похід, що промаршує до Могили-Пам'ятника, де буде відслужена спільна панахида по героях і борцях за волю України. З черги представники поодиноких організацій складуть вінки на Могилі-Пам'ятнику. Промови виголосять: генштабу ген. хор. Аркадій Валійський, заступник Керівника Ресорту Військових Справ Уряду УНР в екзилі і кол. голова Комітету Будови Могили-Пам'ятника та Михайло Венґрин, головний командир Українсько-Американських Ветеранів. Співатиме хор комбатантів з Нюарку, під орудою Осипа Рейнаровича.

Господарем свята буде Координаційний Комітет Українських і Українсько-Американських Комбатантських Організацій міста Ню Йорку. Свято відкриє голова цього ж Комітету, Григорій Полчій, а проводити ним буде його заступник Андрій Боднарчик. Почесним провідником свята та командиром його військової частини буде сотн. Іван Козак.

Вибравши свободу, комсомолець Є. Демченко інформує, як він боронив Шевченка від „українських націоналістів"

Ню Йорк. — Як про це вже були повідомлення в пресі і як про це була згадка в статті М. Килимного „Ідея й . . огірок" в 100-му числі „Свободи" з 28 травня ц. р., з початком березня ц. р., в місті Гаґа, Голляндія, вирішив вибрати свободу член ЦК Комсомолу України 24-літній Євген Демченко. В складі делеґації ЦК ВЛКСМ Євген Демченко подорожував по різних країнах Південної Америки і, прибувши до Гаґи, не захотів уже вертатися до Совєтського Союзу і зголосився до голляндського уряду з проханням дати йому право. Азилю. Перебуваючи за кордоном, Є. Демченко написав спогад про активність київського комсомолу в боротьбі з „буржуазним націоналізмом" п. н. „Як я боронив Шевченка від „українських націоналістів". Друкуємо цей спогад без будь-яких скорочень і змін, виправляючи тільки подекуди правопис автора.

Відбувалися описувані Є. Демченком події в день 22 травня, в якому то дні київська молодь і робітництво проводять традиційне відзначування пам'яти Т. Шевченка маніфестацією біля пам'ятника Т. Шевченкові із патріотичними співами і промовами. Щоб не допустити до відбуття такої щорічної маніфестації, київський обком комсомолу зорганізував був 22 травня 1970 р. разом із агентами КГБ „свою" маніфестацію, перебіг якої описує Є. Демченко у своєму репортажі.

ЯК Я БОРОНИВ ШЕВЧЕНКА ВІД „УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ"

Вранці всі працівники апарату Київського обкому комсомолу зібралися в кабінеті першого секретаря К. Масика. З легкого похмілля він перебував у чудовому настрої.

— Товариші, — бадьоро почав він, — партія і уряд поставілі перед нами очередное відповідальное заданніє: помешать, імеющимся єщо у нас українскім націоналістам, аґентам американской развєдкі, собрацца возлє памятніка Шевченка в день 22 мая так как по данним, полученим од КДБ, оні будуть обмєніватся там інформацієй, а также не ісключается, учітивая їх фанатізм, возможность причінєнія какіхто неприятностей самому памятніку нашого вельми шановного і любімого поета та культурного діяча Тараса Григоровича Шевченко!

В залі було тихо. Всі уважно слухали першого секретаря, вирішуючи паралельно всі невідкладні питання комуністичного будівництва області . . . Зажмуривши очі, референт обкому по справах міжнародного туризму В. Діденко, зводив по одному пальцю від кожної руки. „Комсомольський вік" у нього вже кінчався і треба було вирішувати, куди піти далі працювати, до КДБ чи

(Закінчення на стор. 4-ій)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

На новому етапі

У вже 77-літній історії Українського Народного Союзу головними етапами в його розвитку завжди були його конвенції, що відбуваються кожних чотири роки, та наради вибираного цими конвенціями Головного Уряду, що відбуваються кожного року. Цьогорічні наради відбулися впродовж минулого тижня. Протокол з цих нарад, що включає звіти всіх головних урядовців із численними табелями та підсумками організаційного і фінансового стану, дебати над цими звітами та ухвалами для добра організації і громади, буде своєчасно опублікований на сторінках цього офіціяльного органу УНСоюзу і дасть повний образ розвитку цієї найбільшої української установи у вільному світі в минулому році. На цьому місці хотілося б звернути окрему увагу на тільки деякі з факторів, що визначатимуть шлях розвитку УНС в цьому новому етапі.

Теперішній Головний Уряд УНС був обраний на минулорічній конвенції і він уже мав одні наради у вересні минулого року. Проте, теперішні наради тим не менше були першими річними нарадами. У новому Головному Уряді є, на всіх 26 його виборних членів, одинадцять нових головних урядовців, отже майже половина. З того є двох в Екзекутиві, трьох в Контрольній Комісії із одним, що раніше був головним радним, та шістьох в Головній Раді. І коли попередні надзвичайні наради ще виразно мали познаки „доросту", то останні наради були переконливим доказом, що новообрані головні урядовці може швидше ніж будь - коли раніше „втягнулися" у свої завдання і відповідальності. Це зрозуміле, бо усі вони заслужили собі на вибір своєю часто довголітньою активністю в УНС.

Замітним і надійним фактом треба вважати те, що на цих нарадах продовжувано добру традицію зацікавлення не лише союзовими, але й загально-громадськими справами. Головні урядовці виявили максимальне зацікавлення і турботу також долею нашого поневоленого народу, ситуацією в наших Церквах та в нашій громаді і, зокрема, тими, що мають прийти по нас, нашими спадкоємцями і продовжувачами нашого діла. Під знаком союзового ювілейного гасла: „Лицем до молоді" практично проходили всі наради і відклик на молодь дуже часто був найбільш переконливим аргументом. Можна передбачати, що це буде й головним моттом в праці і розвитку УНСоюзу на цьому новому однорічному етапі.

Український театр

Український театр.

Як багато змісту вкладено в цих коротких словах. Він починав своє існування добру тисячу років тому, коли в столичному Києві виступали в княжих хоромах перші актори - скоморохи, розважаючи володарів, а потім челядь, а згодом виходячи на вулиці і площі — до народу, з якого й виходили ті таланти. Минали сторіччя і на шляхах України замаячіли постаті українських студентів-спудеїв, які виставляли на ярмарках і торговищах п'єси-комедії, показували Вертеп, розважали і повчали глядачів з допомогою вистав Лялькового Театру. І ще минули сторіччя, щоб нарешті прийшов Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка та інші письменники - драматурги, які творили п'єси рідною мовою рідного народу, розробляючи національну проблематику, змальовуючи українську людину, Україну. Яким буйним полум'ям краси вибухнуло українське театральне життя в короткий період державної незалежности 1917-19 років, і як важко змагались актори за збереження досягнень Леся Курбаса й інших видатних режисерів в умовинах московської і варшавської та інших окупацій. Скільки драматургів, акторів, співаків, музик та інших діячів української культури в так зв. УССР загинули в Сибіру чи по тюрмах за вірність національному мистецтву і своєму народові. Також на Заході України, під Польщею, український актор проїздив не на білих конях - красунях, а на заїжджених і ледве живих кониках, на возах, серед бездоріжжя — аби тільки вивезти свій народ з безодні втрати національної свідомости. Скільки там зробив театр Тобілевича, театр „Заграва", театри Стадника, Блавацького та ін.

Загальноукраїнська роля театру в обставинах діяспори не зменшилася, а зросла. Як рідна література, спів, музика, так в деяких випадках ще більшою мірою від розвитку українського театру залежить збереження української людини при українстві. Громадянство напевно щиро привітає відновлення Об'єднання Мистців Української Сцени, ОМУС, у 25-ліття його створення, чекаючи від діячів театру нових вистав, нового слова, нової краси і нової життєстверджуючої віри, донесеної засобами театру.

В. Ткач

ПІДГОРНИЙ В ЄГИПТІ

Голосні події в Єгипті хронологічно в и г лядають так: За два дні до прибуття до Єгипту американського державного секретаря Роджерса усунуто віце - президента Алі Сабрі, який після смерти Нассера мав шанси стати президентом і який уважається за фаворита Москви; в кінці другої половини місяця травня розпочалися звільнення багатьох міністрів, генералів та інших високих старшин і провідних осіб єдиної політичної партії в Єгипті — Арабської Соціялістичної Унії, з яких більшість швидко потім арештовано; президент Анвар ель Садат заповів заходи в напрямку певної демократизації режиму; 25 травня до Каїру прибула совєтська делегація на чолі з Підгорним і Громиком.

Візита в Каїро, після перебування там Роджерса, високих американських дипломатів і їх конференції з єгипетськими міністрами стали джерелом чуток, що през. Анвар ель Садат шукає наближення до ЗСА, а щонайменше послаблення всезростаючої залежности свого краю від СССР. Ці чутки підсилювалися тією обставиною, що звільнені міністри — серед них міністер внутрішніх справ і міністер військових справ — та високі урядовці і старшини були приятелями віце - президента Алі Сабрі й одночасно прихильники найтіснішого „союзу" з Москвою та політики „твердої руки" у внутрішніх справах. Отже, не дивно, що Москва, занепокоєна розвитком в Каїро, вислала туди Підгорного, який вже не раз там бував — востаннє всього кілька місяців тому. В Москві зродилися сумніви щодо льояльности през. Анвара ель Садата, хоч цей останній і склав заяву про дальшу співпрацю з СССР і невгнутість супроти Ізраїлю.

Єгипет — це найбільша арабська країна, а недавнє домовлення щодо федеративного зв'язку Єгипту з Лібією і Сирією робить з нього, помимо розходжень з іншими арабськими державами, найповажнішу силу серед арабського світу — хоч давні мрії Нассера про створення загально - арабської федерації під проводом Єгипту ще далекі до здійснення. Бувши власником Суезького каналу і портів над Середземним морем, Єгипет посідає, так би мовити, ключеву позицію на Близькому Сході. Москва з морськими і летунськими базами, які вона вже фактично має на території Єгипту, зробила цим перший крок до опанування басейну Середземного моря. А панування СССР на цьому просторі — це смертельна небезпека не тільки для західньої Европи, але й для Америки, яка недаремно тримає свою фльоту на Середземному морі і, так само як і европейські країни, що належать до НАТО, занепокоєна присутністю там все потужнішої совєтської фльоти.

Тому зрозумілим є, що ЗСА не тільки з гуманітарних мотивів допомагають Ізраїлеві і що вони були б не від того, щоб послабити напруження з Єгиптом та іншими арабськими державами і, таким чином, зменшити впливи на них СССР. І зрозумілим є, що Москва, посилаючи до Єгипту, відразу після розправи през. Садата із своїми супротивниками, Підгорного, хоче за всяку ціну затримати свій вплив у цій країні.

В якій мірі чутки про те, що през. Садат хоче позбутися опіки Москви, відповідають дійсності? Є коментатори, які припускають, що останні випадки в Каїро — це тільки боротьба діядохів, наступників Нассера між собою за владу. Це явище часто трапляється в країнах Сходу: сам Нассер прийшов до влади, усунувши свого попередника Нагіба. Проте — чи це лише і виключно збіг обставин, що ті, які хотіли скинути Анвара ель Садата, належать власне до про - московської групи? Деякі поступки Садата в напрямку уможливлення порозуміння з Ізраїлем і його останні переговори з американцями, зокрема з Роджерсом, могли викликати враження у прихильників про-московського курсу, що для них прийшов час дії. Крім того, різні відомості вказують на те, що населення Єгипту вже втомлене постійною воєнною поготівлею і радо привітало б якусь мирну розв'язку конфлікту з Ізраїлем. Тому можна думати, що Садат справді плянував дещо послабити свої зв'язки з Москвою і наблизитися до Заходу, в першу чергу до ЗСА. Тим більше, що в арабських країнах радо приймають совєтську допомогу, але водночас розуміють небезпечний бік цієї допомоги: вони не хотять ціною повної перемоги, може навіть знищення, Ізраїлю стати сателітами СССР.

Місія Підгорного очевидна: зробити все можливе, щоб Єгипет залишався на давніх позиціях „тісної співпраці" з СССР. Що зажадає від нього взаміну єгипетський президент? Якщо він, щоб задовольнити арабський войовничий націоналізм і остаточно з а т ріюмфувати над своїми супротивниками, давши докази масам, що не вони, а він здійснює їх антиізраїльський фанатизм, — отже, якщо він зажадає від Москви тотальної підтримки для нової воєнної розправи з Ізраїлем, а Москва, щоб утриматися в басейні Середземного моря, піде на ці бажання, тоді виникне небезпека поновного воєнного конфлікту на Близькім Сході, який міг би викликати нову світову війну.

Проте, важко припустити, щоб СССР ризикував саме в цей момент спричинитися до вибуху світової війни: все бо вказує на те, що з уваги на свою внутрішню ситуацію і ситуацію в країнах т. зв. комуністичного бльоку, Москва потребує „передишки". З другого боку — багато залежатиме і від ЗСА та інших держав Заходу. Чи вони зуміють задоволити жадання арабів у такій мірі, щоб вони відмовилися від воєнних авантюр під еґідою СССР? Для цього треба було б щось дати Єгиптові й іншим арабським державам. А це „щось" може дати тільки Ізраїль, поступившись хоч у якійсь мірі із зайнятих в останній війні територій.

Звичайно, Ізраїль має повне право боронити свої життьові інтереси. І, звичайно, ЗСА не можуть залишити на призволяще свого союзника Ізраїль. Але якби зручними дипломатичними потягненнями і поступками в межах можливого можна було б задоволити арабський світ, який зі свого боку перестав би служити базою для поширення совєтської потуги в басейні Середземного моря, — то це було б великим досягненням для Заходу і за таку ціну Ізраїль хіба здобувся б на ті чи інші концесії для арабів. Бож в самому Ізраїлю чудово розуміють і не раз це підкреслювали, що не арабські держави, а СССР веде фактичну аґресивну політику проти Ізраїлю і являє собою смертельну небезпеку для нього.

Якби ж удалося відірвати арабський світ від СССР, то в результаті цього скінчилась би мрія Москви про опанування Середземного моря, а значить і значно послабилися б її імперіялістично - аґресивні можливості. З цього скористався б увесь західній світ, а, може, і поневолені Москвою народи, виходячи з того заложення, що все те, що послаблює позиції Москви, зміцнює сили спротиву проти неї.

На кінець треба підкреслити одну річ: в цій, як і в інших наших статтях, занадто багато вживається отих „якби" і „якщо". Це так, але без цього обійтися не можна, бо ціла світова політика побудована сьогодні на „великих невідомих": „якщо" буде так, то станеться „таке"; „якби" було так, то сталося б таке... Бо ніякої політичної стабільности нині в світі немає. Сьогоднішні „реалітети" стають завтра химерами і навпаки. Це те, що не враховують наші українські прихильники т. зв. реальної політики. Припадковість, себто непередбачені наперед обставини чи події також являють собою елемент „реальної політики".

Яр. Рудницький

„МІЖ РІДНИМИ" НА РІЗНИХ КОНТИНЕНТАХ

(2)

П.: Вас, розуміється, цікавила насамперед наукова ділянка українського життя, як вона виглядає на теренах, що Ви їх відвідали?

В.: Мене мило вразили, якщо часом і не заскочили, наші молоді наукові сили, що вже працюють у різних професіях, викладають на університетах в Австралії, Новій Зеляндії, Венесуелі, Арґентині, Бразилії. Мушу сказати, що я не знав перед тим про тих українок - славісток, що, наприклад, працюють у Окланді, чи Веллінґтоні на місцевих університетах, дуже мало знав про молодих українців - професорів у Паранському університеті в Куритибі чи в Каракасі. Все це було приємною несподіванкою...

П.: А як із українознавством в університетах?

В.: Україністики як такої в згаданих університетах покищо немає. Для Нової Зеляндії й Австралії я подав ідею створення „Катедри Українознавства" — на зразок Гарвардської — за українські гроші.

П.: А як справа українознавства в Південній Америці?

В.: Так, як в Австралії й Новій Зеляндії — „Гарвардський" так у Бразилії — „Вінніпезький зразок" — найкраща розв'язка цього питання. Думаю, що на державному Паранському університеті повинні бути курси української мови й літератури так з уваги на процент населення даної провінції („естадо"), як і з уваги на поважну кількість української молоді, знаменито підготованої до студій українознавства отцями - василіянами й сестрами ЧСВВ в Куритибі, Прудентополісі й інших місцях, а теж катехитками ім. св. Ольги — унікальною педагогічною кадрою вишколених „світських сестер-учительок" (що можуть бути зразком для інших українських поселень!). Я мав змогу говорити про академічне українознавство з ректором Паранського університету й у мене склалося враження, що ця справа на добрій дорозі: — „А може й скоріш!" — заявив він, коли я, прощаючися, висловив бажання застати україністику в його університеті в часі моєї чергової „сабатикальної" поїздки за сім літ...

П.: А як справа українознавства в Арґентині?

В.: Арґентина з Буенос-айреським експериментом — Філією Українського Католицького Університету ім. св. Климента з Риму займає окреме місце в українському науково - педагогічному світі. Я мав змогу взяти участь в інавґурації нового академічного року цієї філії й мав би багато завваг як щодо „власної хати" (свято відбулося в авдиторії „Словінського Дому"), так і щодо кількости студентів - українців (більшість дипломів була дана... словінцям). Все ж, об'єктивно розцінюючи справу, — Філія УКУ в Буенос Айресі це поважний і унікальний здобуток академічного життя й її майбутнє зв'язане не тільки з посвятною працею проф. Богдана Галайчука й його співробітників, не тільки з прихильним ставленням Блаженнішого Кардинала Йосифа, але й відгуком серед громади, головно студентства, допомогою церковної й світської ієрархії:

— „Вам тепер треба трьох речей для УКУ, Владико: грошей, фондів і матеріяльних засобів" — сказав я на прощання опікунові УКУ Преосвященному Кир Андреєві 2-го травня. Треба власного приміщення, треба стипендій для студентів, ну й... оплати професури. Розуміється, не все в Арґентині може прийти зразу: громада тепер зайнята збіркою на пам'ятник Тарасові Шевченкові в найкращому міському парку й мусить впоратись до грудня (місяця, в якому відбудеться відкриття) з цими зобов'язаннями, але ця справа не повинна відбитися неґативно на справі УКУ й треба думати, що не відіб'ється.

П.: Що можете сказати про пам'ятники Шевченкові?

В.: Не входячи ближче в аналізу мотивів і користей, скажу коротко, що я бачив модерний (ф р а нцузький) пам'ятник Шевченкові в „Українському Парку" в Куритибі, бачив підвалини й макету пам'ятника в Буенос Айресі й бачив пляни унікального проєкту „Пам'ятника - Музею Т. Шевченка" в Канберрі. Найкраще подобалася мені австралійська ідея: збудувати Музей - Архів і Бібліотеку як пам'ятник Тарасові Шевченкові.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Леонід Полтава

ТРАВНЕВИЙ З'ЇЗД АКТОРІВ

Репортаж

(1)

Діялось те, що буває після 25 років розлуки: радість зустрічей, щирі обійми і товариські цілунки, жваве биття сердець навіть тих, яким лікарі суворо заборонили хвилюватись. На з'їзд працівників української сцени прибули 84 діячі української театральної культури, з них 6 із Канади, інші з таких далеких міст, як Міннеаполіс або Чикаґо, а 21 особа листами і телефонами повідомили, чому вони не змогли прибути на зелену оселю УРСоюзу „Верховину" у Ґлен Спей, Н. И., хоча думками і серцями вони були серед учасників з'їзду.

Звичайно, більшість цих людей, переважно з посрібленим сивиною волоссям, бачились, співпрацювали, виступали на українських сценах в Америці чи Канаді впродовж останніх 25 років. Але вони прибули сюди, щоб зліквідувати іншу розлуку — розлуку із своєю професійною організацією, Об'єднанням Мистців Української Сцени, ОМУС-ом, що було засноване 25 літ тому 26 січня 1946 р. в сірих казармах в Авгсбурґу, в Баварії, серед безперспективности вимушеного таборового життя в повоєнній Німеччині. ОМУС був створений для того, щоб наша національна культура мала перспективу існування й розвитку, а отже — і українська людина, спільнота. Але через два роки прийшов „великий ісход" українців з Европи до Америки й інших країн, і тоді діяльність ОМУС-у завмерла.

Підготова до зустрічі

Загально вважають, що мистці — це люди переважно не організовані, часто хаотичні, такі, що не люблять організаційних обмежень, точно встановленого часу. Можливо, це стосується одиниць, але не загалу мистців. Впродовж кількох місяців наполегливо п і д готовляв цей з'їзд Діловий Комітет, на чолі з актором і режисером Богданом Паздрієм, одним із ветеранів українського національного театру. На початку 1971 р. серед працівників театру виникла у Філядельфії ідея відновити діяльність Об'єднання Мистців Української Сцени. До Ділового Комітету підготови з'їзду ввійшли, крім голови: Євген Курило, Олена Бенцаль - Карп'як, Володимир Шашаровський, Василь Сердюк, Юрій Кононів, Михайло Івасівка, Степан Крижанівський, Володимир Королик, Олег Лисяк. Кожний мав своє „поле" і на ньому впродовж кількох місяців щиро орав і сіяв, щоб у днях 29, 30 і 31 травня 1971 року зібрати жниво. Розіслано майже 250 листів, зібрано багато ділових інформацій та адрес, підготовлено експонати для Виставки афіш і світлин українського театру; домовлено про місце з'їзду, розіслано статті до преси, яка подала важливу допомогу в підготові.

Члени Ділового Комітету працювали безкоштовно, а за поїздки й телефони платили з власної кишені, грошима своїх родин. Це був лиш один вияв любови й відданости у к р а ї нській Мельпомені її синів і дочок.

Ділові наради

Перший з'їзд відновленого Об'єднання Мистців Української Сцени відбувався під час довгого кінця тижня, на „Меморіял Дей". І цей з'їзд міг бути лише „Днем Пам'яті", нагодою для спогадів. Однак, він виявився з'їздом розбурханих надій, бажань і стремлінь до дальшої праці на твердих підмостках рідного вільного театру, без "допомоги Волл-стріту", а часом і без достатньої уваги організованої громадськости поза Україною.

Працею з'їзду керувала президія: голова Роман Тимчук, заступник п-і Люся Сердюк, секретарі Володимир Мельник і Ярослав Климовський. Першого дня, в суботу 29 травня, ясно сяяло весняне сонце, коли після вступного слова голови Ділового Комітету Богдана Паздрія і молитви о. Степана Столярчука, учасники з'їзду і гості, разом понад 150 осіб, однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять померлих і загинулих колеґ і друзів, а між ними й незабутнього актора і режисера Володимира Блавацького, першого голови ОМУС-у.

(Продовження буде)

Лука Луців

ВАСИЛЬ СТЕФАНИК У КРИТИЦІ

(16)

Д-р М. Стахів написав своє вияснення на те, щоб „не представляли Стефаника як якогось віроломного безхребетника. Василь Стефаних своєю творчістю заслужив собі то, щоб про нього не ширились такі неправдиві „леґенди". (Лист Стефаника до д-ра Стахова і коментар до цього листа були друковані в додатку до „Громадського голосу" — „Сніп", ч. 8, з 28 серпня 1937 р.).

Михайло Рудницький (нар. 1889) кілька разів писав про Стефаника, редаґував його твори, що вийшли в 1933 р. у Львові та переписувався з ним. Писав він про Стефаника перед другою світовою війною і після „визволення" в 1939 р. В книзі „Від Мирного до Хвильового", що вийшла як відбитка з „Діла" в 1936 р. у Львові ,написав М. Рудницький про Стефаника те, проти чого протестував 30 років раніше І. Франко: „Від першого свого нарису до останнього Стефаник не змінив традиційної теми нашого письменства: маємо ще раз село, ще раз його трагедії, без одного ясного промінчика. Та ось щораз виразніше враження: таке якби автор від темних фарб своїх попередників перейшов до одної чорної, як китайська туша у графіці (Цит. твір, ст. 239).

Коли ж в 1939 р. російські „визвольники" з'явилися у Львові, М. Рудницький писав у львівській „Вільній Україні" 8 грудня про Стефаника під заг. „Співець селянської бідноти".

Бібліографія подає численні статті М. Рудницького про Стефаника, ми згадуєм тут лиш кілька, щоб пізнати його становище до письменника. У книжці „Письменники зблизька" (Львів, 1958) М. Рудницький пише на ст. 107-134 під заг. „Про себе і свого друга". Головна думка цієї статті міститься в цих словах, що дослівно наводимо: Стефаник „вірив у те, що наш селянин витримає до того великого дня, коли радянський народ подасть йому братню руку і визволить його з вікової неволі" (ст. 112). М. Рудницький згадує, що Стефаник приїхав був раз до Львова і зайшов до редакції „Діла", яке друкувало тоді „протикомуністичні і протиросійські „Листи з села". Стефаник прийшов до „Діла", щоб запротестувати проти тих „Листів". Рудницький не подає дати, коли це було, але наводить ті слова, що їх мав сказати Стефаник: „Революція на великій Україні показала нам коли і як селяни дістають землю . . . Та єдина Україна створена не вашими статтями і не вашими з'їздами. Але ми мужики, не боїмося більшовиків, бо ми всі більшовики в душі. Поки ми не поломимо панських оглобів, то самі далеко не заїдемо" (ст. 112).

Це місце зі статті Рудницького наводять майже всі підсовєтські критики на доказ, що Стефаник був прихильником визволення Галичини „радянським народом", бо вони самі не могли б були цього написати про Стефаника, який напевно не вживав такої назви, як „радянський народ". Це твердження М. Рудницького сумнівне й тому, що тоді, коли Стефаник мав ближчі літературні зв'язки з Україною, „Діло" хвалило „радянську Україну" і в 1926 р. писало дослівно: „В Союзі Радянських Республік українська нація має не лише свій природний культурний центр, але й має свою державність" (Т. Кобзей, ст. ст. 63).

Статтю в книзі „Письменники зблизька" М. Рудницький закінчує „іскорками гумору". В одній „іскорці гумору" оповідається такий „дотеп" Стефаника:

— Кажуть, що коли ви приїжджаєте до Львова, то заходите і до радянського консула і до митрополита Шептицького. Так кажуть і ваші вороги і ваші приятелі.

— Зовсім ясно, — відповів Стефаник, — що мої вороги можуть казитись від злости, чому я відвідую радянського консула. Але як мої приятелі не розуміють, що я ходжу до Шептицького, щоб знати, що думають про нас наші вороги, — я зіправди дивуюсь" (ст. 133).

Як знаємо з життєпису Стефаника, він відвідував Митрополита Шептицького з релігійних причин, про що пишемо на іншому місці, і про що знає і М. Рудницький, і тому його „іскорка гумору" належить до негарної інсинуації та очорнення свого „друга" по смерті. Юрій Клиновий (Юрій Стефаник) пише, „що літературний редактор „Діла" М. Рудницький, який сьогодні так чіпляється поли покійного і чваниться своєю „любов'ю" до нього, аж творить фабрикати, не хотів надрукувати спогаду В. Стефаника в „Ділі" під заг. „Під враженням вистави „Землі" (Кобзей, ст. 124). Цей спогад був надрукований в ,Новому часі" — (Л. Л.).

В книжці „Непередбачені зустрічі" (Львів, 1968, ст. 36-39) М. Рудницький пише про таку „зустріч" Стефаника, яка зовсім не „в стилі" цього письменника. Пригадаймо, що писав про Стефаника його польський приятель впродовж 40 років — В. Морачевський, який вірив, що Стефаникова душа „не заплямована жадною вульґарною думкою, жадним негідним чуттям. Був хлоп'ям у білій сорочці, пройшов через життя як святий". М. Рудницький у своїй „непередбаченій зустрічі" під. заг. „Цілющі ліки" перекреслює повище твердження Морачевського, заставляючи Стефаника захоплюватися гарною молодою пацієнткою, яку він застав у свого лікаря, виступаючи в кабінеті цього лікаря як другий лікар, щоб могти бути присутнім при роздягненій пацієнтці . . .

(Далі буде).

Відзначили ювілей Лесі Українки в Римі

Рим. — Українські католицькі Велика і Мала Семінарії св. Йосафата, представники релігійного світу і мирян- та приїжджі гості, як скульптор Леонід Молодожанин з дружиною, поет І. Коваль і ін., вшанували пам'ять Лесі Українки у місяці травні святочною академією. Доповідь про життя і творчість геніяльної поетки і драматурга виголосив проф. Юрій Бойко з Німеччини. Виступав хор під дириґуванням Євгена Задарка, оркестра під керівництвом о. проф. Самотея, колоратурне сопрано Тетяна Ара-Шуфлин, і студенти — рецитатори творів Лесі Українки. Привітальне слово виголосив о. проф. Іван Телявський, кінцеве слово — о. проф. Василь Сапеляк, ректор Малої Семінарії. На святі були присутніми ректор колеґії св. Йосафата о. Єронім Химій, ЧСВВ, отці шамбеляни Мирослав Марусин та І. Хома, головна настоятелька Сестер-Служебниць Мати Єроніма, професор вашинґтонського Католицького Університету о. д-р Мілетій Войнар, генеральний секретар ОО. Василіян о. Ісидор Петрило, гість із Англії о. д-р Іван Музичка, мистець-маляр Михайло Дмитренко та ін. Український Рим гідно вшанував велику українську поетку, а для учнів і студентів семінарій це був незабутній день як з огляду на мистецьку програму, переважно з творів Лесі Українки, так і з огляду на присутність на святі видатних гостей.

Товариство Плекання Рідної Мови має нову Управу

Оттава (М. Б.). Дня 20-го травня відбулося тут зібрання „Товариства Плекання Рідної Мови" під головуванням президента проф. К. Біди. Звіти з проробленӧї праці за дві дотеперішні каденції (1964 - 1967 та 1968 - 1971) виказали успішну працю, видання щорічного органу „Слово на сторожі" (досі сім чисел за роки 1964 - 1971), та одного книжкового випуску „Українська мова та її говори" (Вінніпеґ 1965). Зацікавлення Товариством зросло, основано представництва Т.П.Р.М. в Австралії, Новій Зеляндії, Венесуелі, Бразилії та Арґентині. Серед співробітників „Слова на сторожі" знаходимо видатних українських мовознавців та робітників пера. Вибрано нову управу Товариства на 1971 - 1974 рр. в скаді: бувший президент, проф. К. Біда з Оттави; новий президент: проф. Яр. Рудницький із Вінніпеґу; заступники президента: п. Сергій Мухин із Вінніпеґу й проф. Яр. Славутич із Едмонтону. Ревізійна Комісія: проф. В. Волицький із Торонта, пані Олександра Павлишин із Брізбану й пані Ольга Войценко з Вінніпеґу. В плянах на майбутнє рішено дальше видавати „Слово на сторожі" з можливістю перейти на квартальник. Адреса Т.П.Р.М.: 3597, Вінніпеґ 4, Ман. Канада.

ЧИСЛО КОНТРАКТІВ НА НОВІ БУДОВИ в квітні цього року рекордово збільшилося, що може бути доказом на те, що економіка ЗСА поліпшується. Збільшення числа контрактів в квітні становило аж 17 відсотків і становило 7,742,956,000 долярів, а в квітні 1970 року воно виносило 6,641,042,000 долярів. До збільшення вартости будівельних контрактів причинилося те, що почали будувати кілька великих електрівень, кошти яких становлять понад більйон долярів.

В КВІТНІ ЦЬОГО РОКУ РЕКОРДОВИЙ імпорт спричинив те, що був дефіцит в торговельному балянсі з закордоном, бо імпорт був на 214,700,000 долярів більший від експорту. В квітні ЗСА вивезли товарів за 3,543,100,000 долярів, а привезли за 3,757,800,000 долярів. Надвишка імпорту над експортом була ще в лютім 1969 року. Надвишка в торговельному бюджеті — це умова до того, щоб платничий бюджет був збалянсований.

ЇХ ЄДНАЄ ОДНЕ — ОДЕРЖИМІСТЬ ІДЕЄЮ

Те, що ми народ, який шанує своїх героїв і великих людей щойно по смерти — давно відомо.

Нарікаємо на нашу молодь, проте власне серед неї маємо живих героїв, яких мусимо оцінити, піддержати та шанувати.

Недавно, таким геройством був безстрашний виступ двадцяти студентів і студенток в обороні Галичини та Волині перед зазіханням поляків, які втративши власну державу все ще сягають по чуже. Про тих двадцять, що не побоялися п'ятитисячної шовіністичної польської юрби, ми недавно читали в „Свободі".

Тепер шестеро молодих людей, студентів Філядельфійських університетів, протестували голодівкою під катедрою на вул. Френклін у Філядельфії проти рішення отців Стаха та Лостина не піти назустріч бажанням Верховного Архиєпископа, щоб відложити їхні свячення до часу після Архиєпископського Синоду.

Студенти з Чикаґо, чи Філядельфії-це герої з власного вибору, не змушені випадком, або обставинами. Ось імена Філядельфійців: Іван Бережницький, Оленка Бережницька, Марійка Ратич, Ізидор Ратич, Роман Петик, Юліян Левицький. Цих шестеро почали голодівку в п'ятницю 21-го травня і вона тривала до вівтірка 25-го травня. Вони ввесь час сиділи під катедрою, там і ночували в дощ і холод, бо вірять в свою правду, в свою ідею. До них приходили на деякий час їхні товариші та багато людей зі старшого громадянства. До голодівки та протесту голосилося багато більше студентів, навіть з інших міст, але тоді було б треба значно більшої поліційної охорони, що стає тягарем для міста через видатки. Тому вирішено, що шестеро-вистачає.

Жаль було дивитися на палаючі гарячкою щоки одних, чи приблідлі, виснажені лиця інших. Герої абсурду? Може дехто іронічно посміхнеться, кине в їхню сторону слово „гіппі". Та чесні люди приносили їм квіти. Бо чи й крутянці не були лицарями абсурду? Чи мала завзята горстка не доконувала великих діл в житті різних народів світу?

В сьогоднішній зматеріялізований час повного шлунку, користи та вигоди, гонитви за кар'єрою та „доброю посадою", ідейні люди-рідкість. Тому ці юнаки-це приклад для декого зі старшого покоління, що питаючи, де наша молодь, дуже часто грає подвійну гру для опортунізму.

З таких людей, як ці юначки та юнаки, вербуються ті нескорені, що не дають нації вмерти: Басарабові, Теліги, Чупринки, Морози-всіх не перечислити.

Їх єднає одне-одержимість ідеєю.

Філядельфійський „Інквайєр" з неділі 23-го травня ц. р. подав довшу нотатку зі світлиною наших студентів про їхню голодівку та її причину, а попереднього вечора була про них мова на телевізійному руслі (каналі) ч. 10 під час вечірніх новин.

Міра Гармаш

Українські студенти і студентки під час голодування перед катедрою Непорочного Зачаття у Філядельфії, проводжуваного ними в днях 21-25 травня ц. р. на знак протесту проти висвячування нових єпископів.

Редактор І. Кедрин-Рудницький...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ватно, використовуючи цьогорічну відпустку в Европі.

В неділю, 23-го травня, ред. І. Кедрин-Рудницький з дружиною, президент УНР. М. Лівицький з дружиною та голова ВО. УНРади С. Довгаль відвідали ген. Романа Дашкевича в місті його осідку Куфштайн (Тироль) і влаштували в одному з ресторані міста обід на пошану Генерала, оглянули його городчик і власну пасіку, де він плекає городину й пчоли та дуже тішиться своїм „мастком" Побіч з домашньою працею ген. Р. Дашкевич пише спомини з минулої боротьби й праці, яку він виконував у війську УНР, а пізніше в Західній Україні як адвокат. Недавно ген. Р. Дашкевич видав книгу п. н. „Артилерія Січових Стрільців", яка викликала значне зацікавлення серед громадянства, зокрема серед істориків визвольної боротьби.

КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В КОЛЕДЖІ СВ. ПЕТРА

Джерзі СиYou, Н. Дж. — 14-го червня ц. р. тут в Коледжі Святого Петра починається курс української історії, який триватиме 5 тижнів. Курс має назву „Історія України від 1648 року". Викладачем української історії є д-р Константин Савчук, надзвичайний професор історії в Коледжі Святого Петра. Виклади відбуватимуться від год. сьомої до год. дев'ятої вечором. Курс становить три кредити історії. Щоб забезпечити відповідне місце українській історії в Коледжі Святого Петра, треба, щоб поважне число студентів зголосилися відвідувати виклади. Треба надіятися, що велика кількість українських студентів братиме участь у цьому курсі.

Діти і молодь Ню Гейвену в поклоні Шевченкові

Ню Гейвен (М. Я.). — В суботу 27-го березня 1971 р. обі українські Рідні Школи в Ню Гейвені, під патронатом Українського Конґресового Комітету, Відділ Ню Гейвен влаштували Святочний Концерт в пошану Тараса Шевченка. Концерт відбувся силами дітей садочка, учнів Рідних шкіл і абсольвентів тих же шкіл. Концерт відкрив імпрезовий референт місцевого Відділу УККА, Гнат Андрусишин. Заповіт відспівали учні обох шкіл. Доповідь виголосила Люба Гіна, абсольвентка Рідної Школи, тепер студентка коледжу. Діти садочка, при Молодечому Відділі СУА: Борис Павлюк, Кікі Зінич, Христя Мандич, Христя Висовська, Іванка Смит і Наталка Луців деклямували вірш. З черги учениці Оля Олещук і Марічка Марків теж деклямували вірш. Хор Рідної Школи ім. Митрополита А. Шептицького відспівав при супроводі фортепіяну декілька пісень. Далі слідували знову деклямації: Лідії Буцьки і Лясі Білас. Нестор Петрончак при акомпаніяменті Галини Петрончак - Ґреґор відіграв скрипкове сольо. Опісля деклямували сестри Д. і Р. Марків. Лариса Садівська, абсольвентка Рідної Школи грала на фортепіяні. Учні 6 і 7-ої кляси Рідної Школи св. Михаїла рецитували вірші, а Іг. Лукомський, уч. 9-ї кляси школи ім. Митрополита Шептицького деклямував поему, та на закінчення першої частини абсольвенти Рідної Школи ім. Митр. Андрея Шептицького, тепер студенти коледжів, дали інсценізацію „Тополі". Михайло Снігурович, молодший — лектор, Валя Слюсаренко — мати, Романа Лаврович — дівчина - тополя і Ганя Бродич — ворожка.

В другій частині програми доповідь виголосив, абсольвент Рідної Школи. Деклямувала Дарія Посполита і Анна Висовська — учениці Рідної Школи св. Михаїла. Хор учнів школи ім. Митр. А. Шептицького відспівав кілька пісень; учні 6-ої кл. тієї школи рецитували Шевченкові поеми. Хор учнів Рідної Школи св. Михаїла при супроводі Оркестри СУМА виконав пісні. Зуню Козюпа, абсольвентка Рідної Школи при церкві св. Михаїла співала при власному акомпаніяменті на бандурі. І знову хор Рідної Школи при церкві св. Михаїла в супроводі оркестри СУМА виконав дві пісні. На закінчення святкового вечора всі присутні відспівали український національний гимн.

Б-Клмлй

ЗБОРИ УНДОМУ В НЮ ЙОРКУ НЕ ВІДБУДУТЬСЯ

Ню Йорк. — Дирекція Українського Народного Дому в Ню Йорку інформує, що продовження загальних зборів, які відбувалися 3-го квітня ц. р. й мали продовжуватися найближчої суботи, 5-го червня ц. р. не відбудеться. Справи, які мали бути предметом дальших нарад, внескодавці відтягнули на недавному засіданні дирекції й тому немає потреби продовжувати зборів.

ГНАТЮК І КРИСА ЗІЙШЛИ ЗІ СЦЕНИ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

провідників переслідують". Потім студенти і члени хору встали й виконали „Не пора". При цьому Д. Гнатюк, О. Криса та їхня піяністка-росіянка зійшли зі сцени. Публіка підтримала виступ українських студентів і хористів оплесками. На закінчення концерту хори й студенти, вставши, заспівали український національний гимн „Ще не вмерла Україна", — і при тому знову концертанти поспішно зійшли зі сцени, про що повідомив „Гомін України" з 29-го травня.

ХАРКІВСЬКИЙ „САБВЕЙ"

Понад одномільйонове місто Харків дуже потребує розвантаження вулиць. Будівництво підземної залізниці „сабвею", чи за французькою термінологією, „метро", триває вже кілька років. Дотепер метробудівці проклали разом 6 з половиною кілометрів підземних тунелів. Повністю готовий лише один перегін, з прокладеними рейками й закінченими станціями. „Південний вокзал" — „Комунальний ринок". Газета „Радянська Україна" інформувала 21 травня, що „будівельні роботи ведуться ще на 5 станціях".

Увага! Увага!

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ

— влаштовує —

СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ

в неділю, 6-го червня 1971 року

НА ПЛОЩІ

УПЦеркви в Бетгел, біля Честера

ПРОГРАМА:

1. Посвячення Прапору Окружного Комітету;
2. Промова сенатора **Павла Юзика** — члена Канадійського Сенату та заступника головного предсідника УНС.
3. Виступ хору Пластової Станиці в Філядельфії „Незабудьки" під мистецьким керівництвом студентки **Ярки Коморовської.**
4. Привіт від українського кандидата на конґресмена **Михайла Кіцака.**
5. Виграша цінних нагород, уфундованих Окружним Комітетом.
6. Вручення нагород членам „Клюбу Заслужених Союзовців".

ВСТУП НА СВЯТО — ЛИШ ОДНОГО ДОЛЯРА ВІД ОСОБИ.

Оркестра — **Павла Малинівського** з Честеру

До участи в святі та зустрічі з Достойним Сенатором Павлом Юзиком запрошуємо Українське Громадянство та всіх Членів УНС Філядельфійської Метрополії та дооколичних місцевостей.

Українська Православна Катедра

СВ. ТРОЙЦІ

359 Broome Street, New York, N.Y.

повідомляє, що

в неділю, 6-го червня 1971 року

— обходить —

ХРАМОВЕ СВЯТО

І 20-ТУ РІЧНИЦЮ ІСНУВАННЯ ПАРАФІЇ

10-та год. ранку — **ТОРЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ і МОЛЕБЕНЬ**

Після Служби Божої

СПІЛЬНА ТРАПЕЗА

в ЦЕРКОВНІЙ ЗАЛІ під зарядом СЕСТРИЦТВА ПАРАФІЇ

До численної участи в нашому Святі, запрошуємо Парафіян, Прихожан і Друзів.

НАСТОЯТЕЛЬ
ПАРАФІЯЛЬНА РАДА
СЕСТРИЦТВО І БРАТСТВО

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ВІДДІЛ у КЛІВЛЕНДІ, Огайо

— влаштовує —

в суботу, дня 5-го червня 1971 року

о год. 5:30 по пол.

РІЧНИЙ КОНЦЕРТ УЧНІВ

у залі „МАЛИЙ ТЕАТР" ПАРМА СІНІОР ГАЙСКУЛ

6285 Вест 5-та вул., Парма, Огайо

Виступатимуть учні нищих, середніх і вищих років кляси фортепіяну і скрипки слідуючих учителів: **І. Винницька, М. Грушкевич, Д. Микита, О. Сушків і М. Шияи.**

Увага! Миряни Ню Брансвік й Околиці!

В неділю, 6-го червня 1971 року

о год. 5-ій по пол.

в МІСЦЕВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ ПАРАФІЯЛЬНІЙ ЗАЛІ

— відбудуться —

ОСНОВУЮЧІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛУ ТОВАРИСТВА ЗА ПАТРІЯРХАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Ініціятивний Комітет запросив на ці збори ред. **ВАСИЛЯ ПАСІЧНЯКА,** який виголосить ДОПОВІДЬ на тему: **„Українська Католицька Церква в боротьбі за свою конституційну самоуправу".**

Проситься всіх, кому дорога рідна Церква, прибути на ці збори і допомогти їй в тяжкому її положенні.

ЗА ІНІЦІЯТИВНИЙ КОМІТЕТ:

Марія Слободян, Тамара Панкевич, Ярослав Букачевський, Богдан Тарнавський

ДЖЕРЗІ СИТІ й ОКОЛИЦЯ!

В п'ятницю, 11-го червня 1971 року

в год. 7-ій веч.

в приміщенні

Українського Народного Дому

при Fleet & Oakland Ave., Jersey City, N.J.

— відбудуться —

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНС НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ

в яких повинні взяти участь члени Окружної Управи та Урядовці і конвенційні Делеґати наступних Відділів:

з Джерзі Ситі: 25, 70, 170, 171, 196, 270, 275, 286 і 287; з Байон: 213 і 281.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіт з діяльности Окружної Управи;
2. Вибір нової Окружної Управи й Контрольної Комісії;
3. Обговорення пляну організаційної праці;
4. Обговорення Союзового Дня;
5. Доповіді головних урядовців;
6. Різне.

В зборах візьмуть участь:

ГОЛОВНІ УРЯДОВЦІ з канцелярії УНСоюзу та СТЕПАН ГАВРИШ, гол. радний і обласний організатор.

ЗА УПРАВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ:

Мирон Сірий, голова . Дмитро Дидик, секр.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

СТЕПАНА МАЛАНЧУКА

бувшого секретаря 252-го Відділу УНС

буде відправлена

ПАНАХИДА

в суботу, 12-го червня 1971 року

о год. 4-ій по пол.

в Катедрі СВ. ВОЛОДИМИРА в ЧИКАГО

ДРУЖИНА

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. МИХАЙЛА ЦЬОЛКА

на Фонд Блаженнішого Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого

20.00 долярів складають

Христина і Богдан ПЕВНІ

Джерзі Ситі, Н. Дж.

ПОДЯКА

В понеділок, 26-го квітня 1971 року з Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність після тяжкої недуги наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО й ДІДУСЬ

св. п. інж. ВІКТОР ДЯЧЕНКО

Генерал-Значковий Українського Війська в УВК Військовий Отаман Українського Вільного Козацтва, кол. Полковник кінного полку Чорних Запорожців за Визвольної Боротьби України, співучасник організування 2-ої Української Дивізії Української Національної Армії за Другої світової війни.

Вся наша Родина, оповита великим смутком і глибоким жалем болюче переживає безмежну печаль.

Тим чутливіше для нас були сердечні співчуття, що їх висловили добрі люди, молились за спокій душі Покійного та вшановували Його світлу пам'ять.

Високодостойному Отцю Протопресвітерові Федорові Біляцькому сердечно дякуємо за те, що він прибув до Лейк Дженеві і тут відслужив Панахиду за спокій душі Усопшого та 28 квітня совершив чин похорону й супроводив тіло Покійного на місце Вічного Спочинку на цвинтарі в тому містечку, та Всім, хто прибув на похорон, щоб попрощати Покійного та виявити нам своє співчування в нашому горю: делеґації УВК з козацьким прапором і вінцем на чолі з Полк. Павлом Бабяком в складі — Полк. Андрія Новицького, Сотника Лева Струка, Підхорунжої Василини Кущинської, Чотової Василинки Кущинської і Побратима Степана Новошицького та Друзям і Приятелям — родинам панства Стефановичів, Зарицьких, Полюховичів, Куцевичів, Тищенків, Плахотниченків, Скробачів, Войтюків та інших, що їх імена за сумними переживаннями ми може тут випадково проминули.

Глибоку подяку складаємо за сердечні співчуття та за внеслі вислови вшанування й спогади заслуг Покійного за Його участь у збройній Визвольній Боротьбі України за її Волю й Державу — Високодостойним Панам: Почесному Отаманові УВК Ген. Штабу Генерал-Кошовому Павлові Шандрукові, Ген. Штабу Генерал-Хорунжому Петрові Самутинові, найближчому другові й співробітникові Покійного Генеральному Писареві УВК Ген. Хорунжому Інж. Антонові Кущинському, Голові Гонорової Ради УВК Ген. Хорунжому Петрові Федоренкові, Полк. Миколі Янову, Полк. Інж. Вікторові Вакуловському, Полк. Інж. Михайлові Ковальському і Обласній Управі УВК з усім Козацтвом в Канаді, Управі Станиці УВК і всьому її Козацтву в Австралії на чолі з Отаманом Станиці Курінним Яковом Різником, Управі Станиці УВК і Всьому її Козацтву в Торонті на чолі з Отаманом Станиці Курінним Осипом Семотюком, Пполк. Семенові Левченкові і Чотовій Ользі Левченковій в Англії, ВШ. Панові Павлові Лимаренкові, м-ґрові Орестові Городиському й зокрема ВШ. Панові Володимирові Кордубі і Всім, Всім, хто будь чим старався полегшити наше велике горе і кого ми за сумними переживаннями може тут забули — їх просимо щиро нам вибачити.

Осібно сердечно дякуємо Всім, хто оклав на труну, а потім на свіжу могилу Покійного вінці й китиці квітів на знак пошани й жалю по Ньому.

Хай Милосердний Господь Бог і Пречиста Діва Марія Опікунка Козацька, нагородять Вас всіх сторицею, а нашому Незабутньому Рідному і Найдорожчому Мужеві, Татові й Дідусеві дарують Вічну Пам'ять та упокоять Його душу в небесних селищах праведників...

ОЛЕНА ДЯЧЕНКО — дружина
ЮРІЙ ДЯЧЕНКО — син з дружиною ОЛЬГОЮ
ЮРЧИК, МАР'ЯНКА й ІГОРЧИК ДЯЧЕНКИ — внуки
ЛІДА ПОЛЮХОВИЧ — сваха

В глибокому смутку повідомляємо Рідню, Приятелів і Знайомих, що по довгій і тяжкій недузі, 15-го травня 1971 року упокоївся в Бозі, Наш Найдорожчий СИН, БРАТ і ВУЙКО

бл. п.

о. КОНСТАНТИН СТИСЛОВСЬКИЙ

б. парох Рясної Руської коло Львова, а опісля сотрудник Архикатедрального Храму св. Юра у Львові.

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

відправиться в Церкві СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ в ГАНТЕРІ, Н. Й., в НЕДІЛЮ, 13-го ЧЕРВНЯ 1971 р. о год. 11-ій ранку.

Горем прибиті:

ОЛЕНА СТИСЛОВСЬКА — мати в Україні
СОФІЯ КОРОЛЮК — сестра
ІРИНА і МИХАЙЛО РІНАСЕВИЧІ — сестрінка з чоловіком і дітьми: ОЛЕНКОЮ і СТЕПАНОМ
та близька і дальша Рідня в Україні і ЗСА

Вибравши свободу, комсомолець Є. Демченко інформує...

(Закінчення з 1-ої стор.)

до комітету по справах спорту? Більше тягло до спорту... Поряд страждав інструктор відділу пропаганди Н. Шевцов. До нього останнім часом надходило безліч листів від масово створених по всій країні музеїв та кутків бойової і трудової слави. Всі прохали вислати бодай маленьку грудку „героїчної землі" Київщини. Треба було знайти нову методу здобування цієї героїчної землі, бо всі вазони в обкомі вже вигребано.

— Для виполненія етого заданія, — продовжував тим часом секретар, — ми, посоветовавшись с товаріщамі, решілі провесті контр-операцію под условним названіем „Київська весна". Она должна проходіть на протіженія неделі но особоє вніманіє уделяется вищеупомянутому ділясться вищеупомянутому дню...

— У мене є пропозиція щодо вашої пропозиції! — скочив з місця завідуючий сектором культури Н. Гапонов, ще раз підтверджуючи репутацію „ініціятивного працівника". Це йому дозволялося керівництвом, бо крім того він ще був досвідченим кадровим комсомольським працівником і далі проголошення ініціятиви не йшов.

—Падожді, Гапонов, подожді, — сказав секретар, зморщивши лоба і намагаючись спіймати вислизнувшу думку.

— Так... основние усілія по нейтралізації, как обично, возмут на себя переодетиє ребята с КДБ і міліції. Наша задача, создать прикритіє їм, своєобразную ширму. Било б неправельним, єслі би работнікі КДБ так просто шеренгамі стоялі у пам'ятніка. Ми должни організіровать ім Шевченковой концерт с провеpенних і утверджьонних партієй, конечно, колектівов самодеятельності і професіоналов, превращая їх так сказать в зрітелей. Важно так же, что би подобние мери прінятія по возможності проходілі і у другіх памятніков, не давая тем самим матеріяла для западних пісак*). І так заданіє ясно?

— Ясно! — знову схопився з місця Гапонов.

— Єслі не будет вопросов, перейдьом к распределенєю обязаностєй.

При цих словах першого секретаря завідуючий лекторською групою обкому О. Шишов почав використовувати свій простий, але випробуваний засіб: схиливши, якмога нижче голову, він майже зсунувся зі стільця. Може так не помітять? І його, дійсно, не помітили! Безпосередньо відповідальним за концерт і „тощо" біля пам'ятника Шевченкові призначили Гапонова, завідуючого сектором культури з великим досвідом і „доброю ініціятивою" і... мене, молодого працівника обкому, який повинен був мати значний порив до роботи, щоб виправдати довір'я партії, уряду, народу, товаришів, колективу і т. п.

***

На місто лягли сутінки. Накрапав дощик. На фоні сірого неба височіла кремезна постать Тараса.

Ми в'їхали з ходу двома автобусами до парку із двох флянгів перегородили підходи до пам'ятника, напустивши в тил підвипивших (трохи) дружинників, закріпили позицію. На передньому пляні, так би сказати, в авангарді, перед пам'ятником розташувалася ударно з'єднана бригада КДБ і міліції.

Було тихо. „Націоналістів-бунтівників" — агентів американської розвідки, не було видно. Тим часом прибула „інспекція" на чолі з секретарем обкому партії. Керівництво упріло, зхвильовано чекаючи запеклої сутички. Та агентів-націоналістів не було. Тільки прості кияни, які мали вільний час і святковий настрій, потроху здивовані нашим значним угрупуванням підходили до пам'ятника.

На сцену вийшов самодіяльний оркестр. Почався концерт.

Я, маючи в своєму розпорядженні два автобуси Інтуриста, виїхав за капелею „Думка" та іншим підкріпленням для концерту. Енергія вирувала в мені. Я прагнув якнайкраще виконати те важливе доручення, що його довірили мені партія, уряд, народ, товариші, колектив... Згадавши розповіді космонавтів і старих комуністів, я хотів спочатку поїхати до Москви і там на Червоній площі порадитися з Леніним!.. Та йшов дощ і дорога була слизька, отже я не міг так ризикувати, коли партія і уряд...

Привізши поповнення, я пішов шукати Гапонова, з надією дістати від нього кілька компліментів за оперативно проведену рообту. Моя надія зблідла, коли я дізнався, що сам Гапонов вскочив у халепу. Він дозволив одному люб'язному чоловікові покласти біля пам'ятника квіти. Та коли керівництво придивилося до букету, то побачило яскраву жовто-блакитну обгортку. І зараз за виступаючим хором Гапонов поплазував до цього букету, щоб непомітно утягти його. Мої надії, що мене відмітить з кращого боку керівництво, остаточно розвіялися, коли я почув, як хор, що я його щойно так оперативно привіз, старанно виводить:

„Поховайте та вставайте,
кайдани порвіте
і вражою злою кров'ю
волю окропіте!"

Ми отримали наказ: „Скорочувати концерт! Заокруглятись!"

Що стосується мене, ініціятива згасла і настрій був зіпсований. Побачивши перед собою якесь нахальне обличчя керівника одного з самодіяльних оркестр, „скороченого" згідно з наказом, який крім того сіпав мене за рукав і потребував, щоб його, будь-що, випустити на сцену, я зрозумів, що він є те, що мені потрібно. Спочатку згадавши його матір, батька, я перейшов до ближчих родичів і далі, оцінивши те, що знаходиться в його голові, я достатньо логічно закінчив. „Якщо обкомом партії сказано заокруглятися, і що ти не можеш виступати, то куди ти, мавп'яче обличчя, лізеш".

Відвернувшись від нього, я побачив Гапонова, який стояв поряд і все чув. Його очі вилізли з орбіти і здавалось перебували по цей бік окулярів.

І я все зрозумів і у самого мене аж похололо серце. Я виказав найсекретнішу з таємниць, а саме, хто є головне керівництво усієї операції. В цей час хор втретє на „біс" повторював ту ж саму строфу з „Заповіта" Шевченкового:

„Поховайте та вставайте..."

Ми одержали останній наказ: „Оперативно залишити позицію біля пам'ятника!" Всіх, хто залишиться, КГБ буде фотографувати на інфрачервону плівку. Я ніколи ще так не фотографувався і глибоко в душі хотів би, та зараз же намічалась невеличка п'янка, і я не міг, вихований на традиціях партії і комсомолу, відірватись від колектива.

Коли ми відходили, крапав теплий весняний дощ. Я озирнувся. На фоні чорного неба, в світлі прожекторів стояв, замислившись, Тарас, а біля нього зібралась невеличка, але тісна група людей. Було чути українські рими.

Наступного ранку нас всіх викликав до себе перший секретар.

— Молодци, отлічно провелі вчера мероприятіє, — сказав він і перейшов до викладання нових, дуже важливих для народу, завдань партії і уряду, ледве рухаючи язиком у пересохлому від учорашньої попойки роті, а може копіюючи іншого Першого секретаря.

1 квітня 1971

Є. Демченко

Від автора: Щоб мати змогу перейти кордон і потрапити на Захід, я в свій час почав займатися комсомольською роботою. В 1970 р. працював інструктором-лектором відділу пропаганди Київського обкому ЛКСМУ і безпосередньо відповідав за проведення концерту й інших заходів біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Києві, в травні 1970 року, в пляні т. зв. свята „Київська весна". Всі згадані прізвища й події — дійсні і мали тоді місце.

У березні 1971 року, під час першого виїзду за кордон, я залишився в Голляндії.

Є. Демченко

*) Рішення проводити концерти та інші заходи не тільки біля пам'ятника Т. Шевченка було прийнято партійними органами після того, як в одній з канадських газет з'явилась замітка, що під час т. зв. свята „Київська весна" увагу приділяли виключно пам'ятнику Т. Г. Шевченкові.

„МІЖ РІДНИМИ" НА РІЗНИХ КОНТИНЕНТАХ

(Закінчення зі стор 2-ої)

П.: В пресі були вістки про Ваші наукові інтервенції в українських справах, про що йшлося?

В.: Так, при нагоді перебування в Італії я поїхав до Риму інтервеніювати в кардинала Тіссерана в справі „історичности" назви Україна; будучи в Токіо, я інтервеніював у Національній Бібліотеці в справі української транслітерації, теж успішно; в Мистецькій Галерії Окланду, Нова Зеляндія, я мав довшу дискусію й опісля написав листа до її Дирекції в справі фальшивого підпису на скульптурах Олександра Архипенка „Russian". Листом з дня 26 січня ц. р. директор ґалерії д-р С. С. Доккінґ повідомив, що написи на Архипенкових різьбах будуть справлені й його національна приналежність буде подана як „українська".

Я мав теж і деякі інші інтервенції, майже всі успішні.

П.: Ви згадували про УВАН, чи можете нам сказати дещо більше про українські науково - дослідчі установи у вільному світі?

В.: Українська Вільна Академія Наук — УВАН діяла й діє в Австралії від 1950 р. Тепер зорганізовано Представництва УВАН у Новій Зеляндії, в Венесуелі, в Бразилії й відновлено в Буенос Айресі в Арґентині. Наукове Т-во ім. Шевченка — НТШ дуже активне в Австралії; я мав навіть приємність бути на відкритті Осередку НТШ в Канберрі 10-го січня, відвідати членів НТШ в Буенос Айресі, в Ріо де Жанейро й інших містах. Всі члени УВАН і НТШ „покою щире прагнуть" і хотіли б, бачити завершення організаційної мережі українських наукових установ у започаткованій мною в 1967 р.) „Українській Науковій Раді у Вільному Світі", що її тепер взявся остаточно закінчити Ректор УВУ. Мушу додати, що в Канберрі зорганізовано осередок „Українського Історичного Товариства", в Брізбані й Сіднею „Представництва Товариства Плекання Рідної Мови"; це останнє викликало зацікавлення теж і в Венесуелі, Бразилії та Арґентині, де зголосилися добровольці-представники ТПРМ.

П.: А як із справою україніки в бібліотеках?

В.: В деяких країнах ця справа поставлена не зле. Здається найкраще вона стоїть в Австралії, де не тільки університетські бібліотеки, але й такі установи як сіднейська Мітчел - Лайбрері й Національна Бібліотека в Канберрі запопадливо дбають про свої україністичні ресурси. На другому місці йде Японія з своїми університетськими й національною бібліотеками в Токіо. Гірше виглядає справа в південно-американських країнах (може з вийнятком Куритиби), на Філіппінах, у Гонґ Конґу, в Тайвані тощо. Для наших наукових і культурних установ — велике поле для праці, для поширення україніки в країнах вільного світу. З жалем мушу ствердити, що в згаданих бібліотеках Далекого Сходу, чи Південної Америки, а врешті й у Вест - Індії немає навіть англомовної „Енциклопедії Українознавства", не згадуючи про інші основні праці з україністики в чужих мовах. Треба книжних меценатів - фундаторів для багатьох бібліотек і наукових закладів у вільному світі, коли б хотілося поправити невідрадні обставини.

П.: А як із українськими книгозбірнями?

В.: Ця справа занедбана. Найкращі колекції україніки є в Прудентополісі в ЧСВВ з багатьма унікальними на Заході виданнями. А так, бібліотечна справа кульгає, не зважаючи на відданість одиниць у Канберрі, Сіднею, Брізбані, Каракасі, Буенос Айресі...

П.: В пресі були згадки про Ваші доповіді в різних осередках українських скупчень, можете подати ближчі інформації про цю справу?

В.: В усіх місцях українського поселення відчувається „голод і спрагу української духовости", люди хочуть послухати про українське життя, культуру, теперішнє й минуле. Отож я був у постійному русі, стараючися відповісти на запрошення. Головні мої теми були — сторіччя Лесі Українки (з десяток доповідей), „золотий ювілей" Українського Вільного Університету в Мюнхену (з пів десятка доповідей), а там інавгураційний виклад у Філії УКУ про „культури в контактах" в Буенос Айресі, інша доповідь про „лінґвіцид в СССР" в місцевому університеті й т. д. й т. д. Найцікавішою з цього погляду була пам'ятна неділя 2-го травня в Буенос Айресі, коли мені довелося говорити до молоді рідних шкіл і юних організацій вранці, у Філії УКУ по полудні, а в Клюбі Українських Купців і Підприємців увечері: — „Вашими молитвами — прохав я слухачів — простить мені Господь Милосердний те, що я перемінив неділю у робітний викладовий день!"...

П.: Які Ваші загальні підсумки з подорожі?

В.: Як я вже підкреслив, я повернувся оптимістом. Українське життя на різних континентах пливе бурхливим руслом, можна сказати за Ол. Олесем:

„Живем, ростем у гнів усьому світу" (навіть часом одні одним!). Але свідоме своїх історичних завдань українство в діяспорі крокує в ритмі модерного життя, творяться нові його форми, основані на принципах здорової двомовности й двокультурности, і хоч часом „не в один уж всі тягнуть", то це признака суспільної динаміки природнього зрізничкування, й це — як я схарактеризував справу на від'їзному з Буенос Айресу, — „міні - проблеми" в порівнянні з „максі - аспіраціями" й справжнім ростом українства у вільному світі. Єдине, чого треба для вдержання „святого вогню" — це якнайбільше поїздок представників нашого церковного, наукового, громадськового, економічного (й — може — політичного) життя, щоб цементували спільноту, відновляли в ній почуття одности й приналежности до того самого пня й тих самих ідей, і часом давати нові ініціятиви, кидати нові думки... Ще раз: я оптиміст щодо майбутнього й дай Боже, щоб інші „туристи" навколо світу верталися додому з таким підбадьоренням і надіями, як я сьогодні.

Ню Йорк, 18 травня 1971

УКРАЇНЦІ В КИЄВІ ЕНТУЗІЯСТИЧНО ВІТАЛИ ПРЕМ'ЄРА ТРУДО...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

лежність України. Чому ви мали б саджати до в'язниць своїх революціонерів, а ми не мали б саджати своїх?" — філософує прем'єр Трудо. На ці його твердження гостро зареагував щоденник "The Globe and Mail" в редакційній статті: „Немає порівняння", надрукованій у виданні з 1-го червня. Газета цитує більший розділ з виданої видавництвом Університету в Торонті для УНСоюзу Англомовної Енциклопедії Українознавства про комуно-московське народовбивство в Україні, жертвою якого впало щонайменше десять мільйонів українців і запитує прем'єра, як він може порівнювати Україну з Квебеком і змагання українців до змагань французів у тій провінції, або як він може порівнювати народовбивство в Україні з поведінкою властей Канади в Квебеку. В заключенні газета стверджує, що коли можна мати ще деяке зрозуміння до інтелектуальної ігноранції Прем'єра в тих справах, то вже аж ніяк не можна зрозуміти брак у нього прямо люських почувань — співчуття.

КАМ'ЯНА ПЕЧАТКА

Рідкісну печатку, зроблену з каменю, з малюнком і відповідними написами, знайшов у м. Шостці учень-середньошкільник. Печатка походить з 18 століття і належала Путивлівському повітовому судові, а тепер належатиме місцевому Краєзнавчому Музеєві на Сумщині.

Проф. ЯР. РУДНИЦЬКИЙ ОЧОЛИВ НАУКОВУ АСОЦІЯЦІЮ В КАНАДІ

Оттава (ОУПС). — Тут у приміщеннях місцевого університету відбулися дня 22 травня установчі збори нової наукової асоціяції Канадського Товариства Порівняльного Культурознавства (Канадіян Ассосіейшен фор Компаратів Стаді оф Сівілайзейшенс), Управу очолив проф. Яр. Рудницький, що є заступником президента світової асоціяції порівняльного культурознавства в Зальцбурзі, Австрія. Генеральним секретарем обрано проф. Кл. Кардинала з Калгарського університету в Алберті. В склад управи ввійшли з українців: проф. К. Біда, з Оттави як заступник президента й пані Ольга Войценко з Вінніпеґу, як член. В склад асоціяції входять крім цього канадійські вчені британського й французького походження. Квебекський відділ асоціяції очолив проф. Т. Домарадський із Монтреалю.

ПЕРШІ ТУРИСТИ В КАРПАТАХ

Совєтська преса повідомила про перших туристів у Карпатах, які розпочали там літній туристичний сезон. У вістці з Ужгороду сказано, що „понад тисячу перших туристів в Закарпаття прибули з Москви, Ленінграду, Зауралля і Закавказзя". Туристи „окупували" такі найкращі туристичні бази, як „Світанок" в Ужгороді, „Латорицю" в Мукачеві, „Тису" в Ряшеві та ін. На Закарпатті цього літа будуть „відпочивати тільки за путівками 40.000 чоловік".

МІСЬКА УПРАВА ПАРИЖУ ВИРІШИЛА ЗРУЙНУВАТИ старовинний критий ринок під назвою „Ле Галль" — зразок будівництва з минулого сторіччя. Але парижани протестують проти такого задуму, хоча й розуміють, що для нової станції підземної залізниці, метро, потрібно десь знайти місце. Ту велетенську залю під дахом називали „черевом Парижу", бо до неї звозили щоденно тисячі тонн харчів для французької столиці.

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В БЕЙРУТІ два провідники палестинських партизанів заявили, що уряд короля Гуссейна підготовляється до нового збройного виступу проти палестинської партизанської армії, щоб її зліквідувати. Тим часом йорданське радіо повідомило, що внутрі найбільшої палестинської збройної організації Ель Фата дійшло до розколу та гострих суперечок. Таку вістку речники організації назвали „смішною".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 6-го ЧЕРВНЯ 1971 р.

СИРАКЮЗИ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 39 Відд. о год. 3-ій по пол. в малій залі УНДому. Збирання вкладок: субота, 5-го червня, від год. 7-10 веч.; неділя, 6 червня, від год. 12-3 по пол. Проситься чл. прибути на збори. — Управа.

НЕДІЛЯ, 13-го ЧЕРВНЯ 1971 р.

НЮАРК, Н. Дж. Побір членських місячних вкладок 219 Відд. в год. 10-11 ранку, в церковний залі, at the 7th Day Adventist Church, Irvington Ave. & Norman Rd. Проситься чл. прибути. — М. Юров, секр.

ТАРЗАН, Ч. 6568. Подорожні досліджують печеру

Тарзане, буря стає щораз гіршою! Ми радше розпалім вогонь на ніч!

Хай кожний розглянеться довкола в печері за якимсь паливом...

Це простора печера, сотнику Дикий Коте! І мені здається, що недавно жили тут люди!